

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra soukromého práva a civilního procesu

Oponentský posudek

Autor diplomové práce: **Jakub Mudra**
Název diplomové práce: **Akcie**

Autor posudku: **Mgr. Mgr. Jan Petrov, LL.M.**

1. **Výběr tématu, obsah práce.** Autor si zvolil relativně široké téma, které navádí spíše k práci přehledového či shrnujícího charakteru. Autor práci také skutečně takto pojal a blíže rozpracoval témata: akcie jako cenný papír, náležitosti akcie, členění akcií a samostatně převoditelná práva. Tato témata považuji za stěžejní a dobře zvolená. Považuji také za vhodné, že se autor podrobněji zaměřil na určité jasně vymezené okruhy, než aby usiloval o všeobsažnou práci (autor se zabývá převodem akcií jen v souvislosti s jejich formou a vůbec se nezabývá např. stahováním akcií z oběhu nebo změnou jejich „podoby“ z listinné na zaknihovanou a naopak). Práce tak představuje v základu sevřený, dobře strukturovaný a přiměřeně rozsáhlý útvar. Lze ale vytknout, že se autor v práci věnuje z přílišné části obecným otázkám souvisejícím s cennými papíry, ač tématem diplomové práce jsou především *akcie*: lze předpokládat, že autor měl v úmyslu některé otázky související s akciemi hlouběji rozpracovat, čímž by se uvedená nevyváženost vyrovnala, ale nezbyl mu již čas.
2. **Originalita zpracování.** Jak uvedeno, autor především shrnuje, aniž by samostatně identifikoval nové sporné otázky nebo rozváděl možná řešení. Za podstatnější nedostatek považuji, že autor bez dalšího přebírá některé závěry, které nejsou zdaleka jednoznačné, aniž by si tuto nejednoznačnost aspoň uvědomoval.
3. **Práce s literaturou.** Autor pracuje s přiměřeným počtem českých zdrojů (v případě opakovaných citací téhož zdroje, např. PAULYHO, by však bylo vhodné přihlížet též k dalším pramenům) a nepracuje se zdroji zahraničními. Autorova citační kultura je na vysoké úrovni.
4. **Myšlenková a stylistická úroveň.** Autor píše jasným, stručným a informativním způsobem bez podstatných myšlenkových či stylistických prohřešků; jednotlivá tvrzení na sebe zpravidla dobře navazují. (Jisté nedostatky v uvedeném směru obsahují jen teoretičtější části o cenných papírech.) Je zřejmé, že autor chápe jednotlivé koncepty a logické vazby a je dobře schopen toto pochopení zprostředkovat čtenáři. Těší mě, že autor jako budoucí absolvent PF UPOL ve většině částí práce ovládá právní psaní způsobem, který bude dobře hodnocen i v lepší právní praxi.
5. **Ke kapitole 1.1 – cenný papír a jeho definice.** *Podkapitola 1.1.1* Úvodní věty kapitoly (které jsou nejdůležitější) jsou slabší než její zbytek. Jakkoli autor chápe vazby mezi jednotlivými právními instituty, věta „*Cenný papír představuje generální institut, jenž v sobě pojímá celou řadu cenných listin.*“ je matoucí, neboť cenné papíry jsou *podmnožinou* cenných listin (pojem cenná listina je naopak obecnější).
6. *Podkapitola 1.1.2 – definice cenného papíru.* Pasáže o vymezení cenného papíru považuji za kvalitní. V případě úvahy, zda cenný papír může inkorporovat též povinnost, lze jako příklad (vhodně související s tématem práce) uvést též *zatímní list*.

7. *Podkapitola 1.1.3 – cenné papíry dokonalé a nedokonalé.* Podkapitola týkající se dokonalých a nedokonalých cenných papírů je důležitá, avšak mírně zmatená a neanalytická. Autor poukazuje na některé rozpory, ale nerozebírá již v čem přesně spočívají. Autor tak například kritizuje slova důvodové zprávy, dle kterých se § 514 ObčZ vztahuje i na cenné papíry nedokonalé, ovšem opomíjí již zřetelně uvést, že cenné papíry na jméno pod definici § 514 ObčZ nespádají, neboť práva s nimi spojené lze převést i bez převodu listiny (§ 1103 odst. 3 ObčZ); stejně tak se autor nevyjadřuje, jak přistupovat k tomuto problému. V podrobnostech srov. JOSEF KOTÁSEK: *Cenný papír v § 514 NObčZ - správná definice v nesprávném kontextu?*, *Obchodněprávní revue*, č. 9, roč. 2013, s. 256 an.
8. *Podkapitola 1.1.4 – výhody a nevýhody definice cenných papírů.* V této podkapitole, opět spíše zmatenější, autor opomíjí:
- (a) že možnost emitovat cenný papír o druhu, který zákon neupravuje výslovně, plyne ani ne tak z definice cenného papíru, jako spíše z § 515 ObčZ; a
 - (b) zřejmý protiargument: možnost akcionáře vykonávat svá práva ještě před vydáním akcie (nevydané akcie) se definici cenného papíru nepřičí, neboť dokud *cenný papír* není vydán, definiční znaky *cenného papíru* se neuplatní. Teprve při vydání cenného papíru do něj může být právo inkorporováno, a teprve po tomto okamžiku platí, že inkorporované právo nelze samostatně uplatnit ani převést.

K podrobnější diskuzi se pak nabízí autorova výtku proti definici cenného papíru dle v § 514 ObčZ (bez listiny nelze právo uplatnit) založená na skutečnosti, že akcionářská práva vykonává, kdo je uveden v seznamu akcionářů, byť se (např. při příchodu na valnou hromadu) akcií již nelegitimuje. K obhajobě se klade otázka (jde jen o podnět, nikoli o kritiku), nakolik toto technické pravidlo zpochybňuje definici cenného papíru: akcionář se musel akcií legitimovat přinejmenším k tomu, aby byl do uvedeného seznamu zapsán. Obdobně se lze tázat: přičí se definici cenného papíru institut rozhodného dne při pořádání valné hromady? A jak na tyto otázky odpovídá švýcarská právní věda a doktrína? (Švýcarský OR představuje předobraz pro definici § 515 ObčZ a přitom lze předpokládat, že OR zná instituty seznamu akcionářů a rozhodného dne.)

Nesrozumitelná je pak pasáž „Vedle legální definice vyvstávají problémy i ve vztahu k převodům vlastnického práva k cenným papírům dle § 1103 a § 1104 OZ, a to především z důvodu přechodu ze švýcarské úpravy na úpravu německou.“ Jde o to, že ustanovení § 1103 odst. 3 ObčZ o převodu cenného papíru na jméno vybočují z definice cenného papíru dle § 514 ObčZ či o něco jiného?

9. **Ke kapitole 1.2 – akcie a její definice** obsahuje kvalitní standardní pasáže.
10. Totéž platí o **kapitole 1.3 – forma cenných papírů a akcií**. Navrhují aby v rámci obhajoby autor pojednal problematiku blankoindosamentu.
11. **Ke kapitole 1.4. – zaknihované cenné papíry a zaknihované akcie.** Tuto kapitolu považuji za příliš stručnou, zejména v části o zaknihovaných akciích (zatímco obecné problematice zaknihovaných cenných papírů autor věnuje tři strany, zaknihovaným akciím jen jednu). Práce by myslím měla čtenáři podrobně ukázat, jak v České republice funguje evidence zaknihovaných cenných papírů, a dobře vysvětlit dvoustupňový systém evidence dle ZPKT. Je pravdou, co autor uvádí, totiž že ohledně obecných

cenných papírů není zřejmé, o jakou evidenci se jedná, nicméně v případě akcií (stěžejního tématu práce) je zřejmé, že jde o evidenci dle ZPKT; o té ale autor v podstatě mlčí.

Poznámka: Kladně hodnotím autorovo povšimnutí si, že ObčZ otevírá prostor k zaknihování cenných papírů i v případech, kdy to zákon nezmiňuje výslovně. Je ale dosti sporné tvrzení na str. 19 („Ze zákona vyplývá, že zaknihovat lze jakýkoli cenný papír, což je novinkou oproti předchozí právní úpravě.“), které je dosti zásadní, ale autor je nepodkládá žádnou citací ani analýzou.

12. **Kapitole 1.5** představuje kvalitní a podrobné shrnutí. Škoda jen poslední věty (první a poslední věty bývají ty nejdůležitější): „*Důvodem, který společnosti povede k vydávání kusových akcií, zjevně bude jednodušší způsob změny výše základního kapitálu a s tím spojená snazší výměna akcií.*“ (Podtrhl J.P.) Ve skutečnosti důvodem pro vydání kusových akcií bude zejména to, že při změně základního kapitálu z vlastních zdrojů není třeba kusové akcie *vůbec* (ani snadno, ani obtížně) měnit (není na nich vyznačena jmenovitá, ani účetní, hodnota, a proto při změně takové hodnoty není třeba na akciích nic přepisovat, ani je vyměňovat).

13. **Ke kapitole 2 – náležitosti akcií.** Jedná se o kvalitní a prakticky relevantní část práce; zpravidla má jen kompilačního charakter, ukazuje ale autorovu schopnost dobře vykonávat standardní právní praxi. Autor též dobře srovnává novou liberálnější úpravu dle ZOK s dřívější úpravou dle ZOK.

Poznámka: Autor bez diskuze a úvahy přebírá problematické tvrzení, že při absenci některé z náležitosti akcie jde o inominační cenný papír ve smyslu § 515 ObčZ. Jaká práva a povinnosti jsou pak s tímto cenným papírem spojeny? Mohou být požadavky § 515 ObčZ splněny, když se sice listina nemá náležitosti zvlášť stanoveny zákonem, ale chybí odkaz na emisní podmínky? A nelze § 256 ZOK vyložit tak, že s jiným cenným papírem než s akcií (či zatímním listem) akcionářská práva spojená být nemohou?

14. **Ke kapitole 3 – členění akcií a jejich druhy.** Opět se jedná o kvalitní a prakticky relevantní část práce (C plus). Tato část by mohla být výborná, pokud by autor uvedl některé konkrétní případy a rozvedl ekonomickou motivaci aktérů pro vydávání (a investování do) akcií určitého druhu, resp. s právy a povinnostmi upravenými určitým způsobem.

15. **Ke kapitole 4 – členění akcií a jejich druhy.** Kapitulu lze také hodnotit kladně. Dovolu si však vytknout, že autor sice zprvu správně zmiňuje, že od akcie lze oddělit též *jiná obdobná majetková práva* (než ta, u nichž zákon oddělitelnost výslovně zmiňuje), avšak následně tuto skutečnost chybně opomíjí – je vysoce diskutabilní, zda lze samostatně převést kontrolní práva či práva kvalifikovaného akcionáře (jde o majetková práva? a jedná se o práva obdobná těm uvedeným v § 281 odst. 2 ZOK?).

16. **Shrnutí.** Jak uvedeno, práce na řadě míst představuje lepší kompilační standard hodnotitelný stupněm C plus (jedná se o části, k nimž výše uvádím jen tolik, že obsahují kvalitní standard). Uvedené nedostatky (zejména větší rozsah a nižší kvalita částí, které se obecně týkají cenných papírů, jakož i dále uvedená výtky) však hodnocení mírně snižují. Proto **práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm C minus.**

17. Závěrem bych si dovil zmínit bod, který je pro autorovu další právní praxi patrně nejpodstatnější: Autor příliš nekriticky přejímá závěry uvedené v citovaných prame-

nech. To, že určité tvrzení lze podepřít citací, neznamená, že je vždy lze bez dalšího převzít, ztotožnit se s ním jako se nepochybně pravdivým a zcela se na něj v právní praxi spoléhat. Je vhodné porovnávat více zdrojů, nezřídka si zachovat větší odstup (*X tvrdí, že*) a samostatně učinit vlastní úvahu, nakolik mohou soudy zaujmout jinou výkladovou variantu.

Jan Petrov
17. červen 2015